

ACC. NR M. 13997: 1-3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Skåne* ..... *avskrift inlämnad av*
 Härad: *Gärds* ..... *Jönsen Anas-Lisa Elmberg,*
 Adress: *Sammiskaund*
 Socken: *Meaglehem* ..... Berättat av: *se sid. 3!*
 Uppteckningsår: *1927; avsk. inl. år 1956* · Född år ..... i .....

ett bondbröllop år 1853. s. 1-3.
(orig. uppt. i privat ägo)

Skriv endast på denna sida!

År 1852 söndagen efter Påsk, firades ett större bondbröllop som i långliga tider lät tala om sig. Och ännu i denna dag finns det gammalt folk som minns denna tilldragelse och själva varit med. Det var Häradsdomaren i Hässla Truls Andersson och hans hustru som då bortgifte sin dotter Hanna med en ståtlig och välfrejdad bondson, Johan Andersson, son till handl. m.m. Anders Trulsson och hans hustru Lucia från Brösarp.

Redan långt före bröllopsdagen var det stor tillrustning i de båda grannförsamlingarna. Överallt i gårdarna vore skräddare och skomakare i fullt arbete, ty det skulle hållas bröllop i dagarna fem, och klädkistan måste vara välförsedd. Fruntimren rökte fårkött, bakade bröd, sockerkaka m.m. Manfolken smorde seltyg, tvättade vagnar och donade på sitt sätt. Äntligen var allt klappat och klart, den stora dagen randades och man skulle begiva sig av. Var familjen stor måste en extra skjuts anlitas för klädkistan och förningskorgen. Förningen bestod av ungefär följande: 4 à 5 stora brödkakor (siktebröd), 1 st rökad fårbog, 1 stort tenmfat risgrynsgröt, 1 stor sockerkaka (bakad i kopparform), risgrynsgröten och sockerkakan kunde också utbytas mot risgrynskaka, mandelmusslor eller andra småkakor.

När allt i bestämd ordning blivit nedsatt i korgen övertäcktes det hela med en förningsduk vanligen vävd i opphämta med granna färger.

Redan långt innan bröllopsgården var i sikte syntes livlig rörelse på vägar och stigar. Bröllopgäster på väg och skådelystna, som vid kyrkan ville se på ståten. Snart svängde man in genom porten till den kringbyggda gården, som vinlade av körande och ridande och företedde en livlig anblick. På trappan stodo spelmännen och hälsade med fiol och klarinett gästerna välkomna. I storstugan bjöds därpå kaffe och kakor åt fruntimren och "besk" (brännvin med malört) åt manfolken.

Strax därpå inkom brudparet från brudkammaren och man började ordna sig för färden till kyrkan. En talesman ställde härmed.

I teten redo två förridare, rusthållsdragonerna Lord och Strid, i full parad på ståtliga dragonhästar. Därefter brudgummen till häst och på var sida om honom två s.k. följesvenner. Alla gifta karlar rede därefter, i rang och släktordning, två och två. Efter dessa kom bruden åkande tillsammans med två s.k. "brutämjor" vilka hade till uppgift att vaka över bruden och ansvara för de många dyrbarheter och smycken denna uppbar och varav en del lånats från andra håll. Bruden eskorterades dessutom av två ridande ynglingar s.k. "lejesvenner". Härefter följde kvinnor och barn åkande även dessa i rang och släktordning. Vägen till kyrkan var en halv mil. I en nära kyrkan liggande gård omhändertogs hästar och skjutsar av påpassliga drängar och brudstassen ordnar sig för intåget i kyrkan. Efter vigseln "offrade" brudparet och samtliga bröllopgäster åt präst och klockare. Återfärden skedde härefter i samma ordning som förut.

När stassen kom 1/2 fjärdingsväg från bröllopsgården redo förridarna i galopp

i förväg för att buda om stassens ankomst, och därefter omedelbart tillbaka och förkunnade med hög röst att Häradsdomaren bad samtliga vara välkomna till bröllopgården. Brudparets föräldrar, som ej varit med i kyrkan, övervakade hemma alla anordningar. När brudföljet återkommit till gården emottogos de av Häradsdomaren från trappan och spelemanslåtar. Innan gästerna stigit av hästar och skjutsar bjöds omkring traktering. Brännvin åt manfolken och bischoff (hemlagat rött vin) åt fruntimren.

Sedan alla äntligen kommit inomhus bjöds middagsmåltid serverad vid långa dukade bord. Vid det förnämsta tronade brudparet, vid övre bordsändan med de närmst anhöriga. De övriga gästerna i sträng släktordning, vid de andra borden manfolk för sig och kvinnfolk för sig. Middagen bestod av lutfisk, köttsoffa, kalvstek och kakor. Traktörer bjödo flitigt omkring supar och hembryggt skummande öl, i silverstop och kannor bjöds kring över lag. Efter måltidens slut utrymdes alla bord och dansen började. Denna pågick till kl. 12 på natten då kvällsvarden serverades. Denna bestod huvudsakligast av förningsmat, fårbogen kall risgrynsgröt och kakor vilket allt äts på samma tallrik. Därefter trädde dansen till ljusan dag. Vals, polska och kadrilj om vart annat. Spelemännen spelade oavbrutet och alla dansade med liv och lust. Brudparet företedde en ståtlig anblick. Bruden var klädd i röd klädeskjol med svart sammetsbård, (skört) svart klädeströja, vitt genombrutet förkläde. I vänstra sidan breda röda band med guldspetsar, "brualist", om midjan det röda brudbältet tätt besatt med stora fyrkantiga silverspännen med röda stenar. På bröstet sex stora förgyllda silvermaljor, kring halsen flerradig silverkedja med stor "halslås" i filigram. Ärmarna rutade med långa fina ^x guldkedjor vilka påsyttts. Håret flätat över en valk av lin överklädd med rött tyg på vilken guldstickning och guldbårder rikt påsatts, långa "silkelä" hängde neråt ryggen, vid öronen två vackra hårspännen av förgyllt silver med röda stenar. Alla "brupigor" buro ungefär samma hårklädsel. De gifta fruntimren buro klut.

Sedan sista valsen dansats ut blev det några timmars "nattaro". Långväga gäster inlogerades överallt i gårdarna. Vid 9-tiden på förmiddagen kommo traktörerna från bröllopgården och budade till frukost samt medförde "besk" åt manfolken och kakor åt fruntimren, vilket bjöds dem på sängen. Den egentliga högtidsdräkten bortlades nu och andra kjolar, förkläden mm. framtogs ur klädskrinet. Till tecken på sin nya värdighet som ungmor uppträdde bruden annandagen i klut, rött förkläde och alla smycken och dyrbarheter vore avlagda. På e.m. denna dag skulle brudskänken uppbäras. De nygifta placerades vid ett mindre bord i storstugan. Talesmannen gick därefter omkring med en tallrik till samtliga gäster som hade att på denna lägga sin skänk. Talesmannen gick därefter till de nygifta, tömde tallriken framför dem och kungjorde med hög röst givarens namn och antalet riksdaler han skänkt. Under hela denna ceremoni spelade musiken oavbrutet. När alla slutligen givit sin skänk, tackade brudgummen i ett litet tal för den rikliga skänken. Man dansade, lekte och roade sig alla dagarna vilka gingo ungefär efter samma program. Måltiderna intogos på bestämda tider och allt gick punkt-

* Kanske äsytas härmed band av guldbrokad?
25. 8. 56 S.S.

ligt och regelrätt till. För ungdomen var det härliga dagar och icke utan svidande saknad tänkte man på att återvända till vardagslivets enahanda. Sista dagen upptogs spelemanspengar. Och så hade ett ståtligt och vackert bondbröllop firats på Hassla.

Upptecknat år 1927 efter minnen och hågkomster från mina föräldrar.

Ida Nilsson,

och avskrivet den 27 oktober 1955 efter dessa anteckningar av

Lucia Nilsson

Brösarp.